

TISKOVÁ ZPRÁVA

JAK JE TO SE SMRTÍCÍMI E-CIGARETAMI? JSOU EL. CIGARETY SKUTEČNĚ ZDRAVOU ALTERNATIVOU KLASICKÝCH CIGARET NA ČESKÉM TRHU: ZDRAVÍ, CENA, MINIMALIZACE RIZIK

Praha, 9. prosince 2019 – Národní strategii protidrogové politiky a problematice minimalizace rizik v užívání tabáku se věnuje setkání u kulatého stolu Think Tanku Racionální politiky závislostí s názvem: Jak je to se smrtícími e-cigaretami? Jsou skutečně zdravou alternativou klasických cigaret na českém trhu? Zdraví, cena, minimalizace rizik.

Kouření cigaret se na úmrtnosti ročně podílí 17 - 19 procenty, v ČR podle poslední zprávy Eurostatu dokonce 20 % https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/2019_chp_cs_czech.pdf .

I přes značné úsilí Světové zdravotnické organizace (WHO) se jen obtížně daří zvládnout epidemii kouření. Jestliže na začátku 21. století bylo na světě 1,1 miliardy kuřáků, podle projekce Světové banky by to v roce 2025 mohlo být až 1,6 miliardy. I ve Spojených státech, kde se proti kouření vede velmi efektivní postup, se daří snižovat prevalenci kuřáctví jen o jedno procento ročně. V ČR kuřáctví mezi dospělými stagnuje těsně pod 30 %, což je téměř dvojnásobně víc než v USA - kouří tu přibližně necelé dva miliony osob. Celosvětové úsilí o omezování kouření je založeno na vědecké evidenci o jeho dopadech na nemocnost a úmrtnost. Jenom v ČR umírá předčasně na nemoci související s kouřením ročně nejméně 16 tisíc lidí. I když v oblasti kontroly tabáku i léčby závislosti na tabáku jsou velké rezervy, podle renomovaných lékařů a vědců je třeba i zavádění postupů „harm reduction“, tedy tzv. minimalizace rizik, do praxe.

E-cigarety s nikotinem nezabíjí, je to fáma

Ve Spojených Státech bylo hlášeno přes 2000 případů poškození plic a potvrzeno téměř 50 úmrtí, které spojovala anamnéza s vapováním, ale především olejnatých směsí se sloučeninami vitamínu E. Americké Centrum pro kontrolu a prevenci nemocí (CDC) v této souvislosti vydalo varovné prohlášení. Připomeňme, že jen v USA zemře denně 1300 lidí v důsledku kouření.

"Nebyla to „úmrtí na e-cigarety“. Ty jsou na trhu více než 12 let a nic podobného zatím není známo. Od letošního srpna byla v USA hlášena poškození plic většinou u mladých, jinak zdravých lidí, kteří měli společné jedno: vapovali a to ilegální oleje s výtažky marihuany, tedy nikoli standardní e-cigarety. Je zjevné, že tyto e-cigarety pocházejí z podomní nelegální výroby. THC je snadněji možné připravit k vapování právě v oleji, zatímco v klasických e-cigaretách žádné oleje nejsou. Podezřelý zabiják je hlavně acetát vitamínu E, který se v olejích používá jako zahušťovadlo a byl prokázán u všech analyzovaných případů", říká

prof. MUDr. Eva Králíková z 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze.

Mohlo by se něco podobného odehrát v ČR?

"Všechny oficiální firmy dodržují standardy stanovené americkou Food and Drug Administration (FDA) stejně jako všechny standardy ČR. Výrobky těchto firem, tedy náplně, jsou pečlivě testovány v renomovaných laboratořích FDA, což zaručuje jejich zdravotní nezávadnost.

V ČR se samozřejmě může zopakovat taková situace, podobně jak tomu bylo v metanolové aféře. Pokud chce člověk ušetřit a začne nakupovat výrobky na černém trhu, tak obecně nikdy neví, co obsahují a rizika se zvyšují" říká Mgr. Jindřich Vobořil, Pg.Dip., zakladatel Think Tanku, bývalý národní protidrogový koordinátor, expert na oblast závislostí a konzultant pro oblast tvorby protidrogových politik v ČR i zahraničí a dodává: „Jak ale bylo uvedeno výše, úmrtí nebyla způsobena nikotinovými náplněmi, ale náplněmi pocházejícími z černého trhu, které obsahovaly acetát vitamínu E v kombinaci s jinou látkou, nejčastěji pak s v oleji rozpuštěným THC. Klasické e-cigarety považují za výrazný přínos v souboji o snížení úmrtí. Z léčebného hlediska je užití nikotinu v alternativách, jako jsou e-cigarety určité nejlepší zprávou pro ty, kterým se nedaří skončit s kouřením. Nikotin sám o sobě není o nic horší, než kofein. Také nebudeme lidem regulovat pití kávy, i když na ni vzniká závislost. To, co zabíjí, jsou látky způsobené spalováním tabáku a papírku, ve kterém je cigareta zabalena“.

E-cigarety jsou výrazně méně rizikovou substitucí cigaretám

*„Nejde zde jen o [výzvu 36 předních vědců z dubna letošního roku](#), kteří upozorňují, že existuje dostatek důkazů o tom, že alternativní formy užívání nikotinu (e-cigarety, nebo zahříváný tabák) jsou o 95 % méně rizikové než kouření, ale také o dlouholetou zkušenost ze Švédska, kde rozšíření užívání snusu (bezdýmný tabák) vedlo k nejen k nejnižší míře kuřáctví v Evropě, ale také k nejnižší míře úmrtnosti na nemoci vyvolané kouřením,“ podotýká **PhDr. Ladislav Csémy**, výzkumný pracovník Národního ústavu duševního zdraví.*

Účinná prevence kouření má pro stát pozitivní finanční efekt

Kouření má vliv na celkovou míru nemocnosti a úmrtnosti populace a tím i na střední délku života. Podstatnou ekonomickou položkou je ztráta produktivních let. Ve většině vyspělých států je užívání tabáku pokládáno za jednu z nejzávažnějších, avšak preventabilních příčin úmrtí a dokonce i chronických neinfekčních onemocnění celkově.

*„Účinná prevence kouření je nejen zadarmo, ale dokonce by byla pro stát zisková“, říká **prof. Králíková** a dodává: "Stát na škody způsobené kouřením vynakládá skoro dvojnásobek toho, co se vybere na daních z tabákových výrobků – hlavní položkou je ztráta produktivních let kuřáků. Momentálně se reviduje vyhláška MZem, kde by stačilo uvést povinnost jednotného balení, tedy krabičky bez neregulované plochy – obaly tiskne výrobce, bez nákladů státu.“*

Česká i evropská regulativa je zastaralá a nezohledňuje alternativy

Hlavním strategickým dokumentem protidrogové politiky ČR je Národní strategie protidrogové politiky na období 2010–2018. V letech 2014–2016 došlo k integraci oblastí alkoholu, tabáku a hazardního hraní do Národní strategie protidrogové politiky, u které nyní skončili čtyři samostatné akční plány pro jednotlivé oblasti - hazard, nelegální drogy, alkohol a také právě tabák. Poradními a koordinačními nástroji vlády pro problematiku závislostí je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP) se svými výbory a pracovními skupinami a národní protidrogový koordinátor.

„Průběžné hodnocení akčního plánu pro problematiku nelegálních drog v r. 2018 konstatovalo nedostatky v systémovém zajištění včasné preventivní intervence i nízkou dostupnost programů primární prevence v oblasti závislostí a nízkou dostupnost pomáhajících tzv. adiktologických služeb. Vláda stále nevydává dostatečné prostředky na tuto oblast, a to ani do výše 1 % ze spotřební daně na tabák,“ říká Mgr. Jindřich Vobořil, Pg.Dip., bývalý národní protidrogový koordinátor, expert na oblast závislostí a konzultant pro oblast tvorby protidrogových politik v ČR i zahraničí a dodává: „Přestože Rada Vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP) pod tlakem odborných společností zařadila formálně tzv. „přístup minimalizace škod a rizik“ (harm reduction opatření) v oblasti kouření tabáku, v praxi není ochotna zásadním způsobem prakticky pracovat s alternativami, které jsou dnes na trhu. Toto se děje přes opakované upozornění odborníků, dokonce i když víme, že alternativy mohou zachraňovat i polovinu z odhadovaných 15 tisíc lidských životů ročně.“

"E-cigarety jsou potencionálně efektivní pro dlouhodobou prevenci před recidivou, protože pokrývají fyzické, psychologické a sociální potřeby a potřeby identity bývalých kuřáků. Cenotvorba by měla být nastavena tak, aby se lidem alternativy vyplatily. Alternativní formy, kdy se vdechuje či jinak konzumuje nikotin a dehet se nedostává do těla nejvíce škodlivým spalováním, bych zásadně podpořil i státní politikou".

Kontakt pro média: jindrichvoboril2019@gmail.com

ThinkTank Racionální politiky závislostí je multidisciplinární sdružení nezávislých odborníků, kteří se věnují problematice závislostí ze všech úhlů pohledu – veřejné a individuální zdraví, legislativa a další právní důsledky, včetně bezpečnostních výzev, dále oblast ekonomie včetně tržních modelací, daňových, ekonomických dopadů do veřejných rozpočtů, oblast edukace a prevence, a nakonec také oblasti sociální a sociologické a politologické. ThinkTank má za cíl ovlivňovat veřejné mínění a tím modelovat politické postoje, ovlivňovat strategické dokumenty politického i odborného charakteru, včetně odborně správné nastavení legislativy, působit na druhé straně na silné industrie k přijetí základních etických standardů.